

LANDSKAPS ARKEOLOGERNA

KULTURMILJÖVETARE OCH KUNSKAPSFÖRMEDLARE
I RIKSTÄCKANDE SAMVERKAN
www.landskapsarkeologerna.se

April 2011

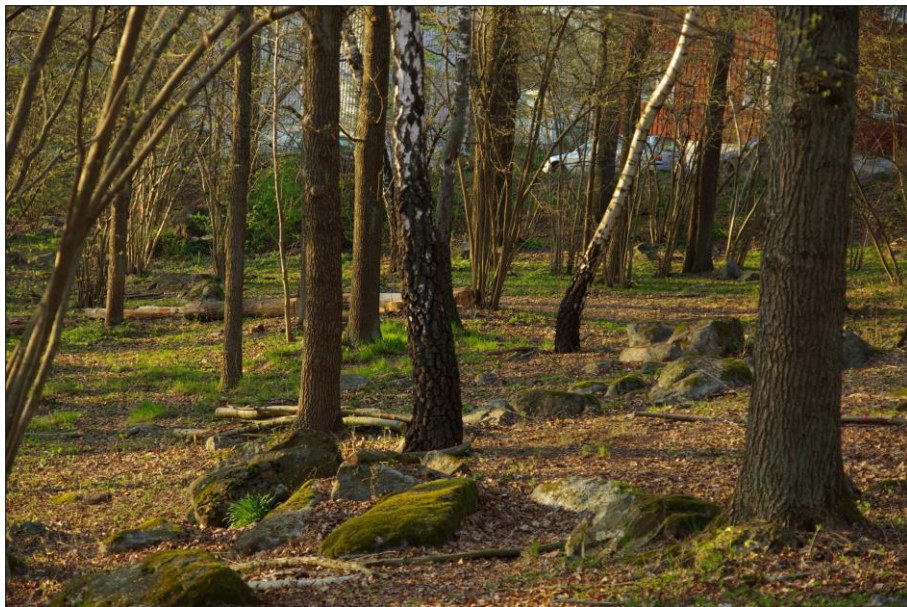

Bengt Windelhed, doktor i kulturgeografi, har nu i april 2011 tillkommit i konsultgruppen *Landskapsarkeologerna*. Han presenterar sig här nedan.

Jag driver företaget *Windelhed Geografi*, som erbjuder konsulttjänster inom geografi, arkeologi, kulturmiljövård, undervisning, turism och information. Genom min akademiska bakgrund har jag vana att föreläsa, visa och publicera. Uppdragen får gärna vara förknippade med agrart präglade landskap från forntid till nutid. Frågeställningarna kan då handla om vad landskapet berättar om den ofta långa historien, vilka bevarandevärden som finns i landskapet, hur landskapet kan användas som besöksmål och hur en kommande exploatering skulle kunna ske med hänsyn till landskapets historia. Metodiskt kan detta behandlas med s.k. landskapsanalys, som innefattar insamling av arkivmaterial och fältarbeten. Analyserna kan t.ex. beröra bronsålderns landskap, agrar bebyggelse med tillhörande markanvändning från järnålder till nutid eller skärgårdslandskapet i historiskt perspektiv.

Analyserna berör ganska komplexa problem som kräver erfarenhet. Det har jag skaffat under en lång tid på både Stockholms universitet och Södertörns högskola. Efter studier i kulturgeografi och arkeologi började jag redan tidigt på 1970-talet att forska och undervisa. Undervisningen i kulturgeografi gav också erfarenheter som jag kunde tillämpa i undervisning om kulturmiljövård, skärgård och turism. Min forskning har främst berört förhistoriska och historiska landskap i Uppland, på Gotland och Västkusten samt utmed Östersjökusten.

Jag har mitt kontor i villan i Bromma i västra Stockholm. I samarbete med Bromma Hembygdsförening forskar jag idag om nyfunna lämningar från bronsålder, dessutom pågår en fältstudie av Karsvik, inriktad på agrarlandskap från äldre järnålder och medeltid. I Bromma har jag inventerat efter fornlämningar, deltagit i skyltning av kulturhistoriskt intressanta objekt och skrivit om förhistoriska förhållanden. Dessutom ger jag synpunkter på planärenden som berör Bromma, som nu står under ett stort exploateringsstryck. Detta påverkar bl. a. kulturhistoriska värden kopplade till trädgårdsstadens planeringstankar.

Här (bilden till vänster) ett grönområde i Norra Ängbys villakvarter, Bromma socken, med lämningar efter en 2000-årig bondeverksamhet i byn Karsvik. Efter att området inventerats har utgrävningar genomförts som ger information om områdets långa historia.

Här (bilden till höger) gräver jag ett schakt i lämningarna efter en fägata till järnåldersgården vid Karsvik. Förhoppningen här var att finna träkol, som genom C^{14} -datering kan antyda när fägatan blev anlagd. Dessutom tog jag ett jordprov, som innehöll växtdelar som antyder den forntida vegetationen på platsen. Resultatet från schaktet visade att här bedrevs odling under 100-talet e Kr f, och att fägatan, efter en brandröjning, blev anlagd på 500-talet e Kr f. Det är resultat som sedan har använts för att tolka de långsiktiga förändringarna av landskapet i området.

På bilden till vänster invigs en av flera informationsskyltar i Bromma. Jag har deltagit i urvalet av lämpliga objekt och platser, skrivit skylttexter och deltar nu i ett bokprojekt om de skyltade platserna.

Som antyds ovan vilar mitt företag för det första på mina erfarenheter av universitetsundervisning. Denna startade på 1970-talet vid Kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet. På Södertörns högskola, där jag var högskolelektor i kulturgeografi från 1997 till 2010, undervisade jag på alla nivåer (A till D-kurser) i geografi och turism.

För det andra vilar företaget på min forskning. Den har bl.a. berört förhistoriska och historiska landskap i olika delar av landet och utmed Östersjökusten. Mellan 1970 och 1997 var jag genom forskning knuten till Kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet. Där deltog jag i *Forskningsprojektet Agrar Kulturlandskapsmiljö* och gjorde diverse utredningsarbeten (om landskapet i Etternärke och utredningar åt Riksantikvarieämbetet inför naturgasledningen i Halland). Dessutom deltog jag i ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt om en gård och en socken utanför Göteborg (Björsjöås-projektet). Jag gjorde också ett större forskningsarbete i undersökningsområdet Vinarve på Gotland. Syftet var att beskriva och förklara förändringar i det gotländska landskapet från bronsålder och fram till 1700-talet. Vidare arbetade jag inom det tvärvetenskapliga forskningsprojektet *Individen, samhället och landskapet* (Barknåre-projektet), som grundlade min avhandling (1995). Den analyserade vikingatida och medeltida landskap inom Barknåre by i Hållnäs socken i norra Uppland.

Jag är också intresserad av Stockholms, Finska vikens och Estlands skärgårdar, som jag tidigare studerat inom forskningsprojektet *Förmoderna kustmiljöer* (2006-2009). Jag har nyligen undervisat vid Helsingfors universitet och på Senioruniversitetet.

I mitt företag har konsultuppdrag det senaste året bl.a. handlat om natur- och kulturvärden på Djurö i Stockholms skärgård för besöksverksamhet, där mina kunskaper om landskap, skärgård och turism kommit till användning. Ett annat exempel berör ett förhistoriskt landskap utanför Västerås, där min agrarhistoriska specialitet varit värdefull.

Som medlem i konsultgruppen *Landskapsarkeologerna* kommer jag även att nyttja både mina nära kontakter med olika institutioner på Stockholms universitet och goda relationer till andra konsultföretag. Jag har ett utvecklat akademiskt nätverk med forskare inriktade på landskap och bebyggelsehistoria. Jag ingår t.ex. i ett finskt forskningsprojekt kring kustmiljöer i Östersjöområdet.